

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XVII. Mandata Rebibæ Legato tradita de Concilio, ac de pace. Palianum à Pontifice munitum; quod Albano displicet. Litteræ Hispanorum interceptæ. Suspiciones in Ascanium Corneum. Eius fuga, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

Mandata Rebibæ Legato tradita de Concilio, ac de pace. Palanum à Pontifice munitum; quod Albano displicet. Litteræ Hispanorum interceptæ. Suspicionēs in Ascanium Corneum. Eius fuga, eiusdemque fratris Cardinalis captiuitas. Denuntiatio habita in Senatu à Fiscī Procuratore in Cæsarem ac Philippum Regem. Discessus Oratoris Cæsarei. Alia inter Pontificem & Albanum agitata.

Mandata Rebibæ tradita ingens Religionis studium præ se gerebant, sed imperiosius quàm mite, adeoque temporè minus accommodatum, minusque conueniens conditioni Pontificis, in quo non admodum emicabat is animus, rebus mortalibus omnino liber, qui necessarius est ad summos Principes deterrandos collatâ diuinitus potestate. Verùm vt in hoc Pauli Quarti causam haud sustineo, ita nequeo Suauis calumnias sine stomacho legere; perinde quasi Pontifex ageret de reformanda disciplina, habendaque Synodo, per fictionem & technas, sed cum animo ab opere prorsus alieno: quo nihil magis repugnans dici posset ingenio Pauli, eiusque perpetuæ agendi rationi, quæ huiusmodi desideria ac proposita omnino spirabat. Significabatur itaque in iussibus Rebibæ traditis^a: Cùm cerneret Paulus grauissima Religionis Christianæ detrimenta, existimare, non aliâ ope ea posse reparari, nisi Oecumenicâ Synodo, cui Pontifex interesset. Et quoniam atas decrepita ipsum longius progredi non sinebat, eam à se destinari in Lateranenſi Ecclesia, quam vniuersus Christianus Orbis plurimum venerabatur, & tot celeberrima Concilia nobilitant. Romam, vrbs amplitudine, cæli clementiâ, annonæ copiâ, hospitalitate ciuium gratum cunctis eò confluentibus domicilium futuram. In hac Synodo Ecclesiasticos simul ac laicos esse primo loco reformandos; correctâ in illis morum corruptelâ, his verò vetitis, ne aduersus Diuina præcepta sacris se rebus immisceant. Quandoque viros in summa dignitate constitutos, & qui se Christianos appellabant, petiisse à Pontifice per immoderatum ardorem, hominesque ad id legatos, res adeò deformes, vt ne audire quidem eas posset, nedum concedere.

Huic inter alia incommoda prospiciendum à Concilio, debitis Ecclesiæ & honoribus & iuribus restitutis. Pontificem in eo propo-

^a Hæc mandata, sunt apud Burghesios.

sito adeo defixum hæere, vt nihil inde eum remouere potuisset; atque ea præsertim de causa legationem illam esse institutam, quâ Rebiba cohortaretur duos maximos Principes, parentem ac filium, ad tam pium opus promouendum. Sed quia Concilium indigebat viris animo sincero, & ab affectionibus immuni, & affectio Principum in subditorum etiam animos solet permanere, propterea opus esse, vt inter Reges perpetua sinceraque pax firmaretur; aliter enim, persistente in ipsis vtilitatum finiumque dissidio, frustra seu proponerentur seu decernerentur in Synodo ea quæ & conducibilia & accepta alteri partium, ab altera, tamquam sibi & noxia & molesta, recusarentur. Par igitur esse, vt Principes inter se reconciliarentur, sempiternas rationes temporariis anteferentes; animoque aduertentes, si grauis supplicij reus est qui vnum hominem interficit, quanto maius supplicium erunt subituri, qui tot stragibus cladi- busque regnorum causam præbuisserint. Nec satis esse Principi, si dicat, Pro se causæ rationem stare. In primis hanc rationem in Principum litibus implicatis semper dubiam videri: præterea, proprii iuris aliquid humani generis bono ac Dei obsequio concedendum; neque committendum, vt in virtute vincamur ab iis Ethnicis, qui ob tenuem solùm honestatis naturalis lucem cum capitalibus ipsorum inimicis pacem inierunt, & in apertum exitium pro incolumitate Reipublicæ se coniecerunt. Deberi Deo persolui hoc grati animi obsequium ab iis, quibus honorum dignitatumque opulentiam ipse profudit; Pontificem verò eò in maiorem spem erigi, quòd oblatum sibi fuerat publicè à Christianissimo Rege per Lotharingum Cardinalem in Senatu, se controuersias omnes in ipso Pontifice tamquam in supremo Iudice repositurum. Quapropter à se ad Henricum mitti Cardinalem, sui fratris filium, bonum illud promoturum, quicum à Rebiba assidua rerum communicatio habenda esset. Barbarorum potentiam, periculumque imponendi ipsorum iugo cunctorum fidelium ceruices, eo vsque fuisse progressa, vt animo non solùm Christiano, sed etiam humano indignum esset, nec à Pontifice pro suo munere tolerandum, quòd fideles inter se bellum gererent. Proinde in eum, qui paci conficiendæ resisteret, suas à se, nullius potentiam formidante, pœnas inflictum iri & quæ ad sacram & quæ ad profanam potestatem spectarent, vt qui paratus erat tam honesta de causa alacriter mortem adire. Præter- uido huiusce rei studio se moueri ad auellendum à se Rebibam, iam diu sibi familiarem, & supra reliquos suæ mentis participem, satis gnaro, negotium ab illo eximiâ charitate ac prudentia transi-

1556. gendum. Sperare Pontificem, exceptum iri Legatum omni cultu & obseruantia ab iis, qui tametsi supremi Principes essent, erant tamen eius filij cuius ille personam gerebat. Vteretur is eâ, quam nos Christus docuit, salutatione, *Pax huic domui*. Cui voci, amorem spiranti, si animaduertet minus faulste responderi, nec eos, quibus salus nuntiabatur, illâ se dignos ostendere, nec ipsius verba auscultare, extemplò discederet, & ad Pontificem rediret, excusso in testimonium è pedibus puluere. Etenim qualescumque alij futuri essent (bonos certè à Pontifice sperari) ipsum quidem apud se statuisse ita se gerere, vt eundem postea nequiquam pœniteret.

Eadem ferè publica mandata proportionè Caraffæ tradita. Sed is non tam celeriter, vt optabat, se in viam dedit; quoniam voluit secum adducere Petrum Strozium, sub quo, sicuti diximus, militauerat, Reginæ sobrinum, & quàm in Aula Gallica pollentem gratiâ, tam Hispano nomini infensum, adeoque præualidum ad id quod intendebatur. Hic autem Strozzius hebdomadas aliquot insumpserat muniendis, quoad per subitas molitiones potuit, locis maritimis, Centumcellis & Antio: præsertim verò in formanda Paliani arce; quod oppidum, Columnensibus prius vi ereptum, postea percussis anathemate, eiusque dominio, habitis prius solemnibus Iudicij ritibus in Senatu, perpetuum priuatis, in alio Purpuratorum conuentu iure beneficiario traditum est Comiti Montorij, eiusque posteris maribus, fucata huius actionis specie, factâ in eiusmodi Pontifice, necessitatis colore; vt videlicet Ecclesiæ bona ab eo conseruarentur, qui posset & viribus & fide in Ecclesiæ obsequio ea retinere. Iussit itaque Pontifex firmam arcem Paliani extrui, specie quidem vt tutus esset ab aggressionibus Columnensium, sed reuera, vt aduersus regnum Neapolitanum confinij frontem armaret. Hinc anxius Albanus, ad suam administrationem reuersus post inducias cum Gallo, in arma fortasse prorupisset ad opus impediendum, ni se veteranâ militiâ atque pecuniâ eneruem tenuisset. Non tamen prætermisit omni studio ac celeritate, & militem per externas suppetias, & pecuniam per imposita intus vectigalia comparare. Vnde constitit, nisi fortuna, semper Caroli custos, in his rerum conditionibus retinisset per inducias contrarium impetum coaliti in Italia fœderis, verisimiliter subuersum iri quidquid ab ipso & deinde à Philippo filio ibi possidebatur.

Sed ex altera parte Pontifex nihilo melius Albano in reliquis instructior erat, maioriq̃ quàm ille ductorum penuriâ laborabat, cum Cardinalis ac Strozzius abessent. Vndique tamen, quantum pote-

b 4. Maij anno 1555. vt in Actis Consistorialibus.
c 10. Maij.

poterat, confinia muniebat, adhibitâ eorum ducum operâ, quibus aut ipse fideret, aut minus diffideret; & inter ceteros Velitrarum, multorumque circa locorum custodiam demandatâ Ascanio Corneo, tamquam supremo equitum Magistro: qui tamen ab initio suspectus illi fuerat ob præstitam diutius operam Cæsari, & ob incautas exostulationes, quibus ille publicè querebatur, molestias à Fisco Apostolico illatas bonis sibi à Pontifice auunculo concessis; tamen ob postremas in Æmilia expeditiones in gratiam amicitiamque Pauli redierat. Dum se Pontifex ad bellum parabat, pacis desiderium præ se gerebat; quod forsân re ipsi inerat, cum frigefactus senectute sanguis præsentibus inquieti Cardinalis ardoribus neutiquam inflammabatur. Quare vndecimo Iulij, conquestus in Senatu de iam paratis ab Albano molestiis per arma palâm mota ad patrocinium Columnensium, quibus anathema inflictum fuerat, ex consilio precibusque Collegij induxit Oratores Principum, eisque affirmavit, prompto se animo esse ad Cardinales designandos, qui agerent de ineunda ratione pacificè viuendi.

Sed fortuita offensio in corpore iam malè affecto, iis quæ parabantur lenimentis vim ademit. Mos erat Oratori Cæsareo ad Neapolitanum Proregem mittere tabellarium, qui Terracinâ iter faceret. Contigit, vt quodam die hunc tabellarium oppidi rector conspicatus fuerit peditem, carentemque iis insignibus, quæ sui muneris tessera sunt: & quemadmodum nihil grauius nocet ad arcana detegenda, quàm nimis affectata simulatio; ita hæc exquisitior cautio à tabellario adhibita effecit, vt in malum quod euitare nitentur incurreret. Etenim rector, cum Præfecto Pontificij cubiculi coniunctus sanguine, adeoque rerum, quæ in Aula tunc agitantur, haud omnino ignarus, arbitratus est, id quod erat, eam dissimulationem quamdam esse technam ad arcanum aliquod obtegendum, quod tabellarius deferret. Quapropter hominem comprehensum, eo liberiùs quodd is destitutus erat publicis insignibus, quibus iure Gentium inuiolabilis redderetur, celeriter Romam misit: ita tamen, vt intempestæ noctis tenebris ac silentio urbem ingrederetur. Statim ac eò peruenit, à Præfecto Pontificij cubiculi confestim ad Paliani Ducem adductus est. Epistolam hic secum ferebat, implicatissimis notis arcanis scriptam ad Albanum à Garzia Lasso de Vega, Romæ negotia Philippi Regis procurante. Hinc auctâ ob epistolæ obscuritatem curiositate ac suspicione, cumque litteræ crederentur missæ à Ioanne Antonio Tassio, tabellariis Cæsareis præfecto, Tassius etiam in vincula coniectus est, vt ab eo lux

In Actis
Confistoria-
libus.

1556.

aliqua eliceretur. Manè Orator Cæsareus de Tassij captiuitate factus certior, nesciusque quid euenisset tabellario, festinanter Pontificem adiit ad impetrandam Cæsarei administri libertatem. Sed infortunio accidit, vt Garzia Lassus in Oratoris comitatu zedes Pontificias ingrederetur; de quo Paulus admonitus, dum cum Oratore colloquebatur, iussit Garziam in arcem conici. Nec rem antea rescitit Orator, quàm digressus à Pontifice; ad quem postea confestim accessum non impetrauit. Denique compertum est, arcanis illis notis cohortationem contineri, quâ impellebatur Albanus ditionem Pontificiam inuadere, dum tam infirmis præsidis muniebatur.

Pontifex, animaduertens in Hispanis exteriorem speciem interioribus consiliis ipsius opprimendi respondere, metu simul iraque commotus voluit offensionem animi patefacere per solemnes minarum denuntiationes, seu quò deterreret, seu ne se deterritum ostenderet; iussitque adesse in Senatu 27. Iulij^e Alexandrum Pallantherium, Fisci Procuratorem, Syluestrum Aldobrandinum, eiusdem Fisci Aduocatam, Ioannem Franciscum Binum Florentinum, vnum ex iis qui sibi erant à secretis, & Ioannem Sauum Gallum, ambos verò Collegij Clericos, & Sauum Cameræ insuper Scribam, qui omnes simul actum legitimum solemnemque confecerit, Pontifici assistentibus Paulo Consiliario, cubiculi Præfecto, & Angelo Massarello, prius Concilio, & tunc Collegio à secretis, qui ambo tamquam testes tabulis subscripserunt.

Rem prius præuisam credendum est: nam inter Purpuratos qui Romæ degebant, nullum ex Hispaniensibus adfuisse comperio. Rogauit Aldobrandinus Pontificem, ne grauaretur audire petitionem sibi scripto exhibitam à Pallantherio. In ea continebatur, Cæsaris ac Philippi Regis ministros, ac præsertim Albanum Philippi Protegem & locum Cæsaris tenentem, quædam apertè moliri aduersus ditionem Ecclesiasticam, ipsamque urbem Romam; non solum excipientes fouentesque patrocinio Columnenses, anathemate percussos, ac læsæ Maiestatis damnatos, suppeditatâ ipsis pecuniâ, dantisque ad bellum Ducibus, ac præcipuè quodam Aldano; sed paratis aggressionibus aduersus Pontificis oppida, & nouâ suæ Regiæ dirptione. Non posse id contingere nesciis eorum Principibus: hoc verò ex legum præscripto probari coniecturis, quæ in eo euentu validissimæ erant; nimirum, tempus diuturnum, facta passim nota, graues sumptus, præter alia argumenta, quibus iidem Principes et consicij comprobabantur, ex variis arcanis notitiis, quibus recentis

e Non 23. vt scribit Suis. Extant omnia in Actis Senatus, & cum minutioribus conditionibus, in monumentis Burghesiorum.

sendis aptus locus tempusque non erat: ea omnia, non opponi solum diplomati Pontificio, in Columnenses eorumque fautores vulgato, sed etiam missioni in possessionem regni Neapolitani (Inuestituram vocant) illis iure beneficiario concessæ, & ab ipsis iureiurando firmatæ, cuius regni supremum dominium ad Ecclesiam spectat. Proinde Fiscus patronum à Pontifice petere, ut Cardinales ipse destinares ad eam causam cognoscendam; & ubi Fiscus Procurator res adductas comprobaret, declararet Pontifex, ab ea usque hora memoratos ministros ac Principes incurrisse in pœnas omnes maioris anathematis, deperditæque regni beneficiarij possessionis, & honoribus ac ditionibus esse priuatos; absoluerentur à iureiurando subditi, eorumque dominia exponerentur tamquam legitimè acquirenda iis qui ipsa occupassent. Pontifex suâ voce petitionem admisit per consuetam formulam, *Si & in quantum*; dixitque, Quod spectabat ad Cardinales iudices destinandos, & quæ postulabantur exequenda, se Patres consulturum, eorumque auditâ sententiâ maturè responsurum.

8 Neque inter hæc, strepentiora quàm viuida, prætermittebat alia validiora. In epistola, quam diximus, Garziæ Lassi, varij nominabantur tamquam Cæsari addicti, & inter eos Ascanius Corneus. Vnde Pontifex nouis de eo suspicionibus correptus, hominem ad se accersiu, ut eius excusationes audiret. Sed ille Pontificis impetum pertimescens, accessum suum, varia causatus, protrahebat; vnde aucta suspicio. Paulus itaque demandauit Papirio Capisucco, ut cum equitum turma Velitras peteret, & Ascanium custodiret. Id Corneus Cardinalis odoratus, celerrimè curauit, ut rei nuntius ad fratrem præcurreret; planeque is ad eum peruenit, cum pariter Papirius ad Velitarum portam aderat: quare eodem temporis momento hic per alteram ingressus est, ille per alteram erupit, quem Papiriani equites laxatis habenis insecuti sunt. Ascanius ad maritimam oram declinans, Antium contendit; ibique uti tamquam Pontificius ductor est agnitus, ita facile illi fuit persuadere, insequentes esse milites seditiosos, qui à se descuerant: quocirca præstidarij Antij milites in eos obuiam egressi sunt; neque prius detecta res est, quàm Ascanius cum vno solo comite cymbulæ ope in tuto fuit, quàm Neapolim vectus perhonorificè exceptus est ab Albano; qui per eum cognitâ ditionis Ecclesiasticæ imbecillitate, animo ad rem peragendam est auctus, eo acrius Ascanio ad id stimulante, quod Pontifex irâ succensus Corneum Cardinalem in Ælia arce concluderat, & vtrumque fratrem cunctis ipsorum bonis exuerat.

Sed

1556.

Sed Albanus nondum viribus satis instructus, nec re suam apud animum omnino statuta, partim ad obtinendam liberationem Garzæ Lassi, cui à Pontificis ferocia necem timebat, partim ad suam causam purgandam, Romam legauit Iulium à Tolfa, Comitem S. Valentini, cum variis ad Pontificem querelis: Omnes Cæsaris ac Philippi Regis studiosos ab eo malè habitos, ministros in carcerem coniectos, Oratorem despectum; in admonitoriis litteris ad Ascanium haberi, ipsum ad Sedis Apostolicæ hostes confugisse, ad eoque Proregem, eiusque Principes huiusmodi hostes declarari. De postulato per Fiscum Patronum habito, iniunctum non erat Comiti ut quereretur, tamquam de re seu non peracta, seu nondum comperta Proregi.

Eodem tempore Marchio Sarienensis, Cæsaris ac Philippi filij Orator, cum vtrumque acerbissimis litteris edocuisset iniurias, quasibi & illorum vtrique illatas à Pontifice in variis functionibus arbitrabatur, responsa rebus propositis paria ab illis accepit. Quamobrem significauit, velle se à Pontifice postulare veniam aliò abeundi, ob negotia iussionemque suorum Principum; quo videbatur omne filium nouæ coniunctionis abscissum iri. Ea de causa Pontifex postridie Kalendas Augusti conuiuas inuitauit duodecim Cardinales, factione ac natione varios, & cum ipsis Oratorem, nouumque Peliani Ducem, sui fratris filium. Post mensam dixit: Cum inaudisset, Oratorem abeundi veniam petiturum, gratum sibi fore, si hic illi cœtui quæ cupiebat exponeret. Affirmauit Orator, Se ad id compelli à negotiis mandatique suorum Principum. Et præter ea, quæ in Acta Senatus relata sunt, comperio in peculiaribus monumentis, causas ab Oratore fuisse patefactas, commemoratis per amaras fastosasque formulas iniuriis, quas in eos summos Principes Paulus intulerat. Singuli qui conuenerant, dixere, profectionem prohiberi non posse, sed rogandum eum esse, ut in iis rerum conditionibus aliquantulum supersederet, si citra suorum Principum incommodum læsionemque obsequij id ei licuisset: quod negauit Orator ex mandatorum sententia sibi fas esse. Pontifex illum ac Ducem egredi iussit, quò liberiores sententias Patres proferrent: quæ denuò consentire, iure Gentium discessum negari non posse, sed solum moræ petitionem iterandam. Eo itaque reuocato, per opinatam humanitatem Pontifex veniam illi concessit quocumque vellet abeundi, simulque vota communia significauit. Tum Orator, actis pro venia gratis, dixit, Se accepta mandata iterum expectansurum. Quod compertum est, fuisse ad speciem dictum, ne

f Exit in
Actis Confes-
sionalibus.

inurbanè per apertam repulsam humanitati Pontificis ille responderet; non autem (quemadmodum alij obiecerunt) quòd mandata non priùs benè perpendisset: nam die postero Româ discessit. Iussit Pontifex totius colloquij seriem in tabulas referri à Puteò, qui tunc loco Farnesij absentis, quòd infra meritum secum agi putaret, vt narrabitur, Procancellarij munere fungebatur, ne posset vniquam Orator opponere, se violenter fuisse detentum. Vsq̄ adeò per offensiones ac querelas excreuerat necessitas cautionum; quæ mutuarum suspitionum accusationumque tempore, minores esse non debent aduersum strepitus blaterantium hominum, quàm bellorum obsidionumque tempore, aduersum strepitus fulminantium tormentorum.

C A P V T XVIII.

Inutilia studia Comitiss sancti Valentini Romæ, & Dominici Nerij Neapoli. Edictum à Prorege vulgatum. Pyrrus Loffredus ab eo ad Pontificem & Cardinales missus.

VT missioni Comitiss sancti Valentini Pontifex responderet, simulque vt ex rei, actoris personam sumeret, vicissim miserat ad Proregem Dominicum Nerium Romanum, qui quærimonias recitaret, de iniuriis conquereretur, & temperamenta proponeret. Retulit etiam ad Collegium tum mandata sibi à Comite communicata, quæ memoratas querelas complectebantur, tum scriptam à se responsionem, vt eam Patres attentè dispicerent. Eius sententia erat: Regios nihil à Pontifice læsos, dum suos subditos ob grauiissima ac patentia delicta puniebat; sed Pontificem vtique à regijs, dum subditis ab ipso damnatis ac perduellibus patrocinebantur. In Abbates Bersegnum & Nannum agi & inquiri, tamquam in Clericos, Pontificiæ iurisdictioni subiectos, ob læsæ Maiestatis crimina; præterquam quòd cum Bersegnus captus fuerat, non amplius erat Albani minister. Similiter Garziam Lassum retineri ob ea quæ in ditionem Ecclesiasticam moliebatur; vnde ius Gentium læserat, quod seuerè id interdicit ministris vnius Principis apud alterum degentibus, vt ij liberè possint admitti: nec suspitione commercia impediuntur; quapropter opponere non licebat Garziæ Lasso, violari in se ius illud, cuius ipse violator fuerat. Cum Sariansi benignè actum satis superque: hinc enim negatus aliquoties accessus ad Pontificem, despectus appellari non poterat; cum apud nullius Principis Aulam sit in more positum, vt Oratoribus

Pars II.

Ooo

ribus

7. Augusti,
vt in Actis
Consistoria-
libus.